

Witte Donderdag

Inleiding

We gedenken en vieren vandaag Witte Donderdag, het begin van het paastriduüm en vanaf het kruisteken dat we net maakten, bevinden we ons in één viering tot en met de paaswake. We beginnen zo dadelijk in de lezingen met de draad op te nemen bij het Pasen (Pesach) van de Joden en gaan dan verder via het breken van het brood, het breken van Jezus' lichaam met Goede Vrijdag naar de verlossing uit de dood met zijn verrijzenis.

Vandaag staan we stil bij het breken van het brood, maar ook bij de voetwassing: twee gebaren van dienstbaarheid en gastvrijheid. Moge die twee begrippen: dienstbaarheid en gastvrijheid ons leiden in deze viering. Ik wens u een goed viering.

Preek

Gastvrijheid is een mooi en groot begrip. Niet alleen in de bijbel, maar ook in onze tijd nog. Als we gasten ontvangen doen we dat graag en feestelijk. Denk aan wat juist in deze dagen ook gebeurt met het vasten van onze islamitische medebroeders en -zusters als zij, nadat het donker wordt, hun vasten mogen verbreken. Zij houden gezamenlijk maaltijd, nodigen daar mensen bij uit, vaak een feestelijk gebeuren.

En als wij straks, als onze vasten definitief voorbij is, met Pasen bij elkaar komen, doen we dat vaak ook in maaltijden met vrienden en familie en vaak heel feestelijk. Als we echter in de bijbel kijken, dan zijn veel van die maaltijden vaak heel bescheiden en sober. Denk aan het verhaal van de Emmaüsgangers, waar brood gebroken werd, denk aan hoe Jezus bij Zacheus de maaltijd gaat gebruiken of bij Martha en Maria, vaak zomaar onverwacht dus dan wordt er gegeten wat er toevallig voorhanden is.

Verder in de bijbel terugkijkend zien we dat het vaak om eenvoudige, sobere maaltijden gaat. Helemaal aan het begin zien we Abraham voor zijn tent zitten en dan komt de Heer op bezoek. Later in dit verhaal horen we hoe de Heer een zoon voor Abraham en Sara zal aankondigen, maar het verhaal begint met een eenvoudige maaltijd. Eerst laat Abraham vast brood en iets te drinken aanrukken en dan pas komt het verhaal en komt de maaltijd verder op gang. Als we het nog eenvoudiger willen bekijken, zouden we in de Franciscaanse traditie terug kunnen gaan. Dan hebben we het over eind 12de begin 13de eeuw, dat wat wij de middeleeuwen noemen. De Franciscanen zijn onder leiding van Franciscus met een kleine groep begonnen. Eenvoudige mensen, die bedelend rondgaan en leven van wat ze als voedsel aan de deuren krijgen, wat brood en wat te drinken. Dat wat te drinken is vaak wijn, want in Jezus' tijd is wat te drinken vaak wijn, simpelweg omdat water niet altijd even betrouwbaar en hygiënisch is. En als zo, in alle soberheid de maaltijd met elkaar gebruikt wordt, deelt men van wat er is.

Als we kijken naar de kern van wat we vandaag vieren in de eucharistie gaat het ook terug op die eenvoudige en sobere maaltijd: brood en wijn, dat wordt gedeeld van toen, die Witte donderdag tot aan de dag van de vandaag, simpel en eenvoudig, zo basaal mogelijk, zou je kunnen zeggen. Maar het doet niets af aan de gastvrijheid. Die gastvrijheid kan er alleen maar groter om zijn. Het is een maaltijd, een nederigheid, een soberheid, en vooral een dienstbaarheid aan elkaar. En met dat begrip dienstbaar kom ik op het tweede stuk van vandaag, want er speelt nog een andere dienstbaarheid in de verhalen die vandaag belangrijk zijn.

We hoorden hoe Jezus zijns leerlingen de voeten gaat wassen: een dienstbaarheid in uiterste nederigheid. Hij knielt, Hij buigt zich letterlijk voor Zijn leerlingen, helemaal tot onderop de grond, tot aan de voeten. Ook dat gebaar kennen we al, want het verhaal dat ik net aanhaalde van Abraham die de Heer op bezoek krijgt, ook daar is sprake van eerst moeten de voeten gewassen moeten worden, een gebaar dus van dienstbaarheid, waarin de gastvrijheid alleen maar extra onderstreept wordt. We hebben dus twee soorten gastvrijheid: één in de dienstbaarheid van de eenvoudige maaltijd en één in de dienstbaarheid van het wassen van elkaars voeten. Een gastvrijheid die we mee mogen nemen tot op de dag van vandaag, al vinden wij in onze cultuur het wat vreemd om elkaar de voeten te wassen. Wat dat betreft lijken we misschien een beetje op die protesterende Petrus, omdat we eigenlijk niet willen dat iemand waar we tegenop kijken, die we bewonderen, die een bijzondere taak heeft, ons de voeten wast. Maar ook zonder die letterlijke voetwassing hier vandaag, wil Jezus tegen ons zeggen dat we net als Petrus Zijn deelgenoot mogen zijn. En als dat voor Petrus en de anderen duidelijk is, dan laat hij zich de voeten wassen.

Laten wij in gedachten dan ook mee onze voeten wassen in gastvrijheid en in dienstbaarheid en zo leren wat het feest van vandaag ons wil zeggen. Dat het een feest is van naastenliefde. Naastenliefde die Christus ons vandaag aanbiedt, in de voetwassing, in de eucharistie, maar vooral in dienstbaarheid. Amen.

Henry Vermeulen, diaken